

Fulgurații

Liviu DĂNCEANU

Se poate spune că un artist renunță mai mult sau mai puțin la bunăstarea biologică, pentru a inaugura, cu fiecare demers creator, privațiunea metafizică. Giambattista Vico observă că operele de artă sunt mitologii care dezvăluie adevărurile ultime ale condiției umane, adevăruri amorsate și prin antrenament metafizic. Un antrenament grație căruia artistul pierde în mod deliberat lupta dintre dorința de obiectivitate caracteristică, bunăoară, științei, și acea inevitabilă subiectivitate înmugurită în produsul artistic. Aceasta pentru că știința este în stare să se lipsească de eu, iar arta nu poate. Pe de altă parte, conform dialecticii lui Kirkegaard, cu cât ne cufundăm mai abtîr în propria noastră inimă, cu atît mai lesne ajungem la inima celorlalți. De aici potențialul de universalitate al artei. Știința accede la universal prin rațiune; arta – prin inimă.

Dintre toate artele muzica are în ființa ei cea mai mare concentrație de raționalitate (exceptând, poate, arhitectura). Îndrăznesc să constat că muzica savantă este arta cea mai sensibil egal depărtată/apropiată de spirit și materie, de inimă și minte, de suflet și trup. (Dincolo de acel amestec vehement de idei și sânge, de iubire și ură, mit și ficțiune, speranță și vis, în baza căruia se fundamentează rețetarul uzual al tuturor limbajelor artistice). În antichitatea greacă, de pildă, muzica era, într-un fel, și știință, și filosofie, și chiar religie. Ea nu constituia doar expresia frumoasă (estetică) și adevărată (etică) a întreprinderilor creatoare, ci și un exercițiu indispensabil de prospectare și aprehendare a cosmosului. Poezia, pictura, dansul, tragedia erau, prin excelență, refractare oricărei tentative de raționalizare, iar logica lor sfida, în bună măsură, categoriile logicii aristotelice ori dialectice. Muzica, nu ! Prin muzică secole de-a rândul specia umană a cutezat inițierea în tainele universului fizic (fie el tangibil sau intangibil). Probabil de aceea arta sunetelor l-a condus pe om către bazele ultime ale condiției lui imanente, care dăinuie mai presus de epoci și culturi.

Ce altceva își propune o capodoperă renașcentistă, barocă, clasică ori romantică decât să armonizeze lumea rațiunii cu cea a inspirației iraționale, universul științei cu cel al creației artistice, microcosmosul cu macrocosmosul, mentalul cu senzorialul, luciditatea cu emoția, originalitatea cu tradiția, concretul cu abstractul, omul cu umanitatea. Totul mai presus de timp și spațiu, dincolo de istorie și geografie. O armonie aflată permanent sub dictatura dorinței de a căuta excelența și perfecțiunea.

Pe măsură ce se apropie de moarte, omul resimte tot mai irepresibil vecinătatea pământului. Dar nu numai a pământului în general (țărâna întrupării), ci și a petecului infim unde și-a trăit copilăria și și-a instaurat magia. Tot așa și cu arta sunetelor care, pe de o parte, îmbătrânind, ineluctabil, ancorează din ce în ce mai frecvent în solul unei substanțialități fizice (acustice), atavice (concrete) și gregare (iraționale). O dovedește creația muzicală a ultimelor decenii, tot mai aplecată înspre relevarea materiei sonore, a uneltelor de prelucrare, precum și de marketingul produselor (estetica de tip fusion, fractalismul, neoexpresionismul). Pe de altă parte, aidoma moșneagului nostalgic, râvnitor la timpul și locul unde și-a consumat copilăria, muzica savantă actuală re-memorează, chinuindu-se să re-trăiască, experiențe traversate grațios și glorios în existența ei milenară (bunăoară, repetitivismul, minimalismul, neoconsonantismul, neoromantismul, muzica arhetipală). E ca și cum arta muzicală a intrat într-o prelungă siestă de iarnă, zămislițoare de vise, deopotrivă angoasante și fascinante, ce anunță

trezirea într-o melancolică maiestate, dar și într-o proximă și implacabilă finitudine.

Istoria muzicii poate fi citită și ca o carte de bucate, în care „specialitățile casei” convoacă delicii sau, dimpotrivă, repulsia degustătorilor obișnuiți ori de ocazie. Fiecare perioadă a evidențiat o dominantă etnică așa cum fiecare neam vine la o cină comună (ecumenică) cu preparatele lui tradiționale. Ars Antiqua și, ulterior, Ars Nova, s-au prezentat, din această perspectivă, ca niște bucate tipic franțuzești (Leonin, Perotin, Machault), Renașterea vocală, cu polifonia ei superpozițională s-a bazat în proporție covârșitoare pe gusturile și mirosurile specifice mâncărilor neerlandeze (Dufay, Ockeghem, Josquin, Sweelinck, Lassus), Barocul instrumentat s-a remarcat prin condimentele recoltate din peninsula italică (Merulo, Albinoni, Marcello, Tartini, Vivaldi), Clasicismul a avut savoarea și eleganța

ländler-ului austriac (Dittersdorf, Haydn, Mozart), Romanticismul s-a impus prin angajamentul împins până la îngrâcnare propriu spiritului nibelungic (Brahms, R. Strauss, Wagner), în timp ce expresionismul cu derivatele lui hiper-raționaliste a constituit apanajul creatorilor evrei mereu disponibili la piruetele abstracționiste (Schönberg, Stravinski, Ligeti). Nimic exclusivist în toată această bucătărie în care, dincolo de identificarea și personalizarea nuanțelor și accentelor, a funcționat un permanent regim de influențare reciprocă generatoare de o gastronomie pe cât de râvnită, pe atât de gustată.

DIN SUMAR

Aniversare O. Nemescu	2-3
Da, muzicii românești	3
Interviu cu O. Ș. Pârâu	4-5
Paris, mon amour	6
Royal Fashion	7
Maeștri internaționali	8
Joshua Bell	10-11
Staatsoper München	13
Universitaria	14-15
Aniversare Dimitrie Cuclin	16
Punctul pe jazz	19
Eurovision 2010	20-23
Festivalul “George Grigoriu”	24-26
Gala premiilor de jazz	28
Femina	29
Turneu național Fuego	31
Protecție muzicală	36